



Handläggare: Eva Svedman
Telefon: 08-508 10 320

Till
Östermalms stadsdelsnämnd, sammanträde
2011-02-17

Samlad strategi för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare. Förslag på samarbete med en ansökan till socialstyrelsen om inrättande av en försöksverksamhet med sprutbyte

Svar på remiss, dnr: 325-940/2010 (bilaga)

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och översänder densamma till kommunstyrelsen.

Göran Månsson
stadsdelsdirektör

Anna-Lena Christensson Österberg
avdelningschef

Sammanfattning

I ärendet svarar förvaltningen på ett antal frågor m a a hälso- och sjukvårdsnämndens uppdrag att bl a starta en försöksverksamhet med ett sprutbytesprogram på en plats i Stockholms stad under fyra år. Förvaltningen anser att remissen i sin utformning är knapphändig och därmed också svår att besvara. Vidare att frågeställningarna mestadels rör landstingets ansvarsområde. Det framgår inte av handlingarna om berörda frivilligorganisationer har fått möjlighet att ta del av remissen och yttra sig. Om inte föreslår förvaltningen att så sker, eftersom det är en tänkbar möjlighet att



försöksverksamheten bedrivs via en frivilligorganisation. Om man måste ta ställning i denna fråga, lutar förvaltningen åt att man bör godkänna denna försöksverksamhet. Östermalms stadsdelsnämnd föreslås godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Remissen inkom till stadsdelsförvaltningen 2010-12-09 med begäran om svar till senast 2011-02-28

Under sommaren 2010 fattade landstingsfullmäktige bl.a. beslut om att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att starta en försöksverksamhet med ett sprutbytesprogram på en plats under fyra år och att utarbeta riktlinjer med utgångspunkt från gällande lag och föreskrifter, att genomföra en vetenskaplig utvärdering parallellt med försöksverksamheten och att ansöka hos Socialstyrelsen om tillstånd att inrätta en försöksverksamhet med sprutbytesverksamhet.

Landstingets beslut "Samlad strategi för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare" och även slutrapporten "Åtgärder för att begränsa smittspridning – sprutbyten och andra åtgärder (Procyon – Capire 2009-12-01)" beskriver landstinget sin uppfattning om hur ett sprutbyte ska hanteras. Se nedan.

11.5.2 Försöksverksamhet – alternativ B begränsat till en mottagning

"Ett alternativ för försöksverksamheten är att man i första hand vänder sig till marginaliserade injektionsnarkomaner i Stockholms stad. Enligt lag ska verksamheten främst rikta sig till personer boende i det landsting där sprutbytet bedrivs, i detta fall Stockholms län. Verksamheten föreslås dock vara öppen även för personer som tillfälligt vistas i Stockholm och vill byta till rena verktyg.

Avgränsningen av verksamheten i detta alternativ ligger bl. a i:

Endast en lokal finns tillgänglig för sprutbyte

Åldersgränsen på 20 år enligt lag

Begränsat antal sprutor som får bytas varje gång

Det finns möjligheter att begränsa öppettiderna

Begränsad tid för försöksverksamheten

Samlad strategi för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare. Förslag på samarbete med en ansökan till socialstyrelsen om inrättande av en försöksverksamhet med sprutbyte

Box 24156, 104 51 Stockholm. Karlavägen 104

Telefon 508 10 000. Fax 508 10 099

eva.svedman@stockholm.se

www.stockholm.se/ostermalm



Detta alternativ gör utvärderingen mer relevant i förhållande till vad en permanent verksamhet skulle innebära, än om gruppen som har tillträde till sprutbytet ytterligare begränsas. Alternativet innebär att man undviker de etiska och pedagogiska problem som det innebär att inte tillhandahålla rena verktyg till injektionsnarkomaner som inte är smittade.”

Ärendet

Nedanstående frågeställningar ska belysas i remissvaret innan Stockholms stad tar ställning till frågan om att delta i försöksverksamheten med sprutbyte:

Utifrån smittspridningssynpunkt

Hur skulle ni hantera kraven som ökar på

- Rådgivning och provtagning
Svar: Ingen kommentar, landstingets ansvar.
- Regelbundna tester/vaccinationer
Svar: Ingen kommentar, landstingets ansvar.

Utifrån vårdsynpunkt

Det är inte självklart vem som ska göra vad och hur det ska göras. Belys hur ni ser på ert utökade arbete i relation till

- Vilka behandlingar som måste erbjudas?
Svar: Behandlingar med evidensbaserad utgångspunkt enligt de nationella riktlinjerna.
- Vilka frivilligorganisationer som ev. ska delta i försöket. På vilket sätt ska arbetet i så fall utföras?
Svar: Samtliga frivilligorganisationer inom målgruppen.
- Sprutbyte kan innebära att heroinmissbrukare kommer att dela sprutor trots att de har tillgång till rena. Det är en vårdkedja av insatser som behövs för att fånga upp narkomaner. Vilka är era erfarenheter av detta?
Svar: De nationella riktlinjerna ligger till grund för samtliga insatser. Erfarenhetsmässigt är det av stor betydelse att insatser kan påbörjas relativt snabbt då missbrukarens motivation till förändring inte alltid är långvarig.
- På vilket sätt ska motivationsarbetet utföras?
Av kompetenta personer som har lång erfarenhet av målgruppen och att samarbetet med övriga instanser inom vårdkedjan är väl fungerande. Att kunna handla snabbt är en avgörande faktor i förändringsarbetet.

Samlad strategi för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare. Förslag på samarbete med en ansökan till socialstyrelsen om inrättande av en försöksverksamhet med sprutbyte

Box 24156, 104 51 Stockholm. Karlavägen 104
Telefon 508 10 000. Fax 508 10 099
eva.svedman@stockholm.se

www.stockholm.se/ostermalm

- Vilka blir de kostnader som uppstår?
Svar: Omöjligt att förutsäga, men de kostnader som redan finns idag kommer säkerligen att kvarstå. För samhället i stort kan en sprutbytesverksamhet minska kostnaderna.
- Aktiva insatser för injektionsnarkomaner kan ske utan sprututbyte. Staden har tillsammans med landstingen bra samarbete exempelvis på beroendemottagningarna som genomför tester och arbetar med att motivera till behandling och vård för att bli drogfria. Hur kan detta samarbete utvecklas oavsett om sprutbytesförsök genomförs eller ej?
Svar: Möjlig förbättrad samverkan med psykiatri och kriminalvården. Samarbetet med den lokala beroendemottagningen på Östermalm fungerar relativt väl. De kan komma att krävas mer uppsökande arbete för att nå den målgrupp som avses med försöksverksamheten.

Kompletterande uppgifter

Hur ska redan etablerade verksamheter kunna involveras i ett eventuellt försök med sprutbyte? Vilken ökad arbetsinsats innebär det för

- Infektionssjukvården och/ beroendevården
Ingen kommentar, landstingets ansvar.
- Sociala/ kurativa tjänster
Ingen kommentar, landstingets ansvar.
- Allmän sjukvården
Ingen kommentar, landstingets ansvar.
- Hur ska prioriteringar göras mot andra verksamheter för att rymma nya uppgifter?
En senare fråga för landstinget.

Vetenskaplig utvärdering

Förslag på aspekter som behöver följas upp ytterligare och som behöver beaktas i ett eventuellt försök med sprutbyte

- Mål för försöksverksamheten
- Statistik om antalet sprutor och nålar som lämnas ut och återlämnas/besökare m.m.
- Uppföljning från Kriminalvård, polis andra berörda grupper och organisationer
- Genom registreringen som görs av besök ges underlag för uppföljning av nyrekrytering till missbruk
- Kostnadens relation till samhällsnytta då enskilda kommer ur missbruk

Samlad strategi för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare. Förslag på samarbete med en ansökan till socialstyrelsen om inrättande av en försöksverksamhet med sprutbyte

Box 24156, 104 51 Stockholm. Karlavägen 104
Telefon 508 10 000. Fax 508 10 099
eva.svedman@stockholm.se

www.stockholm.se/ostermalm



Kommunikation och information

- Hur kommuniceras ett sprutbytesförsök?
Till samtliga instanser som arbetar med målgruppen, media och uppsökande arbete inom målgruppen.
- Vilken del av staden ska i så fall vara värd för sprutbytesverksamheten?
Centralt i staden i närhet till kommunikationer och fram för allt i närhet till någon av de platser där många inom målgruppen befinner sig.
- Samråd/samarbete med övriga kommuner i Stockholms län
En förutsättning för att verksamheten ska bli framgångsrik.
- Samarbete mellan landstinget och Stockholms stad
En förutsättning för att verksamheten ska bli framgångsrik.
- Information till besökarna/allmänheten
Otydlig fråga. Information om vad?
- Om/när problem med verksamheten uppstår, vem eller vilka ansvarar för att kommunicera med invånarna om det som uppstår?
Svar: Ansvariga för verksamheten.

Övriga frågor

Finns det övriga frågor som eventuellt har missats och som behöver belysas ytterligare

- Kriminalitet vid lokalen?
- Det föreslås från landstinget att enbart erbjuda ett ställe där sprutor kan bytas, Belys risken att det blir en mötesplats.
- När klienten byter sprutor kommer de i kontakt med andra missbrukare vilket kan innebära att det är svårt att komma ur beroendet. Vilka risker finns med detta?
- Finns det en risk att möjligheten att byta använda mot nya sprutor uppmuntrar eller gör det lättare att fortsätta missbruket
- Hantering av minderåriga missbrukare? Idag finns exempelvis Maria Ungdom som har en specialiserad ungdomsmottagning som fokuserar på STI/hivprevention.
- Vem ansvarar för att avgöra om försök ska avbrytas på grund av ev. problem?

Förvaltningen föreslår att samtliga frågor ovan studeras genom att ta del av erfarenheter från andra liknande verksamheter.

Ärendets beredning

Svaret på remissen har beretts inom stadsdelsförvaltningens avdelning för socialtjänst och har behandlats i förvaltningsgrupp med facken. Landstingets har också informerats.

Samlad strategi för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare. Förslag på samarbete med en ansökan till socialstyrelsen om inrättande av en försöksverksamhet med sprutbyte

Box 24156, 104 51 Stockholm. Karlavägen 104
Telefon 508 10 000. Fax 508 10 099
eva.svedman@stockholm.se

www.stockholm.se/ostermalm



Remissen har sänts till samtliga stadsdelsförvaltningar och till Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen har tagit del av remissen och anser att den i sin utformning är knapphändig och därmed också svår att besvara. Som exempel kan nämnas att rapporten Procyon-Capire slutrapport 2009-12-01 borde bilagts. Vidare att frågeställningarna mestadels rör landstingets ansvarsområde. Det framgår inte av handlingarna om berörda frivilligorganisationer har fått möjlighet att ta del av remissen och även yttra sig. Om inte föreslår förvaltningen att så sker, eftersom det är en tänkbar möjlighet att försöksverksamheten bedrivs via en frivilligorganisation. Om man måste ta ställning i denna fråga, lutar förvaltningen åt att man bör godkänna denna försöksverksamhet.

Östermalms stadsdelsnämnd föreslås godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

- Inbjudan att delta i arbetet att tillsammans med SLL genomföra ”samlad strategi för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare”, dnr: 325-940/2010

Samlad strategi för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare. Förslag på samarbete med en ansökan till socialstyrelsen om inrättande av en försöksverksamhet med sprutbyte

Box 24156, 104 51 Stockholm. Karlavägen 104
Telefon 508 10 000. Fax 508 10 099
eva.svedman@stockholm.se

www.stockholm.se/ostermalm